

ชื่อผลงาน การประเมินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) โรงเรียนรัฐวิบูลย์วิทยาลัย
อนุสรณ์ ปีการศึกษา 2564

ชื่อผู้ประเมิน นายอนันท์ชัย ชุมอักษร รองผู้อำนวยการโรงเรียนรัฐวิบูลย์วิทยาลัยอนุสรณ์

ปีการศึกษา 2564

บทสรุป

รายงานการประเมินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) โรงเรียนรัฐวิบูลย์วิทยาลัยอนุสรณ์ ปีการศึกษา 2564 ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินด้านสภาพแวดล้อม ประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานและประเมินด้านผลผลิตโครงการ โดยวัตถุประสงค์ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) มาใช้ในการประเมิน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้รายงานได้สร้างขึ้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 274 คน กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 48 คน กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 จำนวน 274 คน และกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 8 ฉบับ ทุกฉบับมีการตรวจสอบคุณภาพ ได้ค่าความเชื่อมั่นแต่ละฉบับระหว่าง 0.970 - 0.989 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS

สรุปผลการประเมิน

การประเมินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) โรงเรียนรัฐวิบูลย์วิทยาลัยอนุสรณ์ ปีการศึกษา 2564 สรุปผลดังนี้

1. ผลการประเมินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2564 โดยรวมทั้งสองกลุ่มที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ได้คะแนนรวมเฉลี่ย 15 ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มพบว่า ครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.43) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.50) อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

2. ผลการประเมินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ด้านปัจจัยนำเข้าตามความคิดเห็นของครู ปีการศึกษา 2564 โดยรวมและทุกประเด็นตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ได้คะแนนรวมเฉลี่ย 15 ผ่านเกณฑ์การประเมินเมื่อพิจารณาแต่ละตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดด้านความพร้อมของบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.49) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความเหมาะสมของการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.50) อยู่ในระดับมาก และด้านผู้สนับสนุนโครงการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.57) อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

3. ผลการประเมินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ด้านกระบวนการตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2564 โดยรวมทั้งกลุ่ม

ที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ได้คะแนนรวมเฉลี่ย 20 ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่ม พบว่า ครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.54) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.56) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.54) อยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ด้านผลผลิตจำแนกเป็น

4.1 ผลการประเมินระดับคุณภาพในการดำเนินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2564 โดยรวมทุกกลุ่มที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ได้คะแนนรวมเฉลี่ย 15 ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่ม พบว่า ครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.53) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ เครือข่ายชุมชนและ นักเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.57, 0.58) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วน ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.56) อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

4.2 ผลการประเมินการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2564 โดยรวมทุกกลุ่มที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ได้คะแนนรวมเฉลี่ย 10 ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่ม พบว่า ครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.52) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.57) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วน ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.59) อยู่ในระดับมาก

4.3 ผลการประเมินพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนหลังการดำเนินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ จำแนกเป็น

4.3.1 ผลการประเมินพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน หลังการดำเนินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ตามความคิดเห็นของนักเรียน และ ผู้ปกครอง ปีการศึกษา 2564 โดยรวมทั้งสองกลุ่มที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ได้คะแนนรวมเฉลี่ย 7.50 ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่ม พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.60) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.61) อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

4.3.2 ผลการสังเกตพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนหลังการดำเนินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) โดยครูเป็นผู้สังเกตปีการศึกษา 2564 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.59) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ได้คะแนนรวมเฉลี่ย 7.50 ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการนักเรียนช่วยกันดูแลรักษาและพัฒนาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียน ให้มีความสะอาด สวยงาม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.50) อยู่ในระดับดีเยี่ยม รองลงมาคือ รายการนักเรียนคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถัง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.63) อยู่ในระดับดีเยี่ยม และรายการนักเรียนจัดทำกองทุนขยะ ได้แก่ กระดาษ ขวดพลาสติก เพื่อจำหน่ายและสู่การแปรรูปต่อไป มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.58) อยู่ในระดับดีเยี่ยมเช่นกัน

4.4 ผลการประเมินความพึงพอใจในการดำเนินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2564 โดยรวมทุกกลุ่มที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ได้คะแนนรวมเฉลี่ย 10 ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่ม พบว่า ครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.56) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.57) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วน ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.59) อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) โรงเรียนรัชฎานุประดิษฐ์อนุสรณ์ ปีการศึกษา 2564 ครั้งนี้ ทำให้ค้นพบประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการประเมินโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการประเมินไปใช้

1.1 การศึกษาระดับคุณภาพในการดำเนินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) โรงเรียนรัชฎานุประดิษฐ์อนุสรณ์ ปีการศึกษา 2564 ผลการศึกษา พบว่า ทุกกลุ่มที่ประเมิน ได้แก่ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2564 ทุกกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า ในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนปลอดขยะเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับนักเรียนให้บรรลุผลสำเร็จนั้น โรงเรียนต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการ/สอดแทรกความรู้ด้านการจัดการขยะตามหลัก 3Rs ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ และให้นักเรียนได้นำความรู้สู่การลงมือปฏิบัติจริงโดยผ่านกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมควรสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเกิดขึ้นจากการวางแผน คิด ปฏิบัติ และติดตาม ประเมินผลร่วมกันระหว่างนักเรียน และครูอย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญที่โรงเรียนควรคำนึงถึง คือการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสร้างภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งเพื่อร่วมมือกันกำจัดขยะตั้งแต่ต้นทางตามหลัก 3Rs ทั้งในโรงเรียน บ้าน และชุมชน และเกิดเป็นนิสัยในวิถีชีวิต ดังนั้น สถานศึกษาอื่นจึงควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการ/สอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนในกระบวนการจัดการเรียนรู้และให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้จากห้องเรียนสู่การฝึกปฏิบัติจริงด้วยกิจกรรมที่เป็นไปได้ มีความหมายต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีและสามารถแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่เหมาะสม

1.2 การศึกษาผลการสังเกตพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน หลังการดำเนินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ โรงเรียนรัชฎานุประดิษฐ์อนุสรณ์ ปีการศึกษา 2564 โดยครูเป็นผู้สังเกต ผลการศึกษา พบว่า รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 2 อันดับแรก อยู่ในระดับดีเยี่ยม ได้แก่ 1) รายการนักเรียนช่วยกันดูแลและพัฒนาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียนให้มีความสะอาด สวยงาม และ 2) รายการนักเรียนคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถัง สะท้อนให้เห็นว่า ผลจากการรับรู้ การเรียนรู้ด้านการจัดการขยะตามหลัก 3Rs ส่งผลให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกที่ดี ที่ถูกต้องต่อสิ่งแวดล้อม และมีวินัยในตนเองในการจัดการขยะ จึงแสดงออกมาเป็นการกระทำของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม และรู้คุณค่า โดยไม่มีการบังคับควบคุม

ดังนั้น สถานศึกษาอื่นควรให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกที่ดีและความมีวินัยให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเพื่อเป็นคุณสมบัติพื้นฐานในการสร้างความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม สามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนในทางที่ชอบจนเป็นนิสัย (Habit) มีลักษณะนิสัย (Character)

1.3 การศึกษาผลการประเมินความพึงพอใจในการดำเนินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) โรงเรียนรัชฎานุประดิษฐ์อนุสรณ์ ปีการศึกษา 2564 ผลการศึกษา พบว่า ทุกกลุ่มที่ประเมิน ได้แก่ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2564 รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของทุกกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด คือ รายการโรงเรียนมีความสะอาด ระเบียบเรียบร้อย สวยงาม สะท้อนให้เห็นว่า ผลลัพธ์เชิงประจักษ์ของการจัดการขยะตามหลัก 3Rs อย่างถูกวิธี การมีจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ครู และบุคลากร และการส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนของบุคคลและหน่วยงานภายนอก ส่งผลให้บุคลากรทุกคนของโรงเรียนได้ร่วมกันดูแล รักษาและพัฒนาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอ ทำให้โรงเรียนมีความสะอาด ระเบียบเรียบร้อย สวยงาม เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน ดังนั้น สถานศึกษาอื่น จึงควรให้ความสำคัญกับการดำเนินโครงการโรงเรียนปลอดขยะเพื่อร่วมกันสร้างสังคมไร้ขยะในอนาคตต่อไป

1.4 จากผลการวิเคราะห์ผลการประเมินโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) โรงเรียนรัชฎานุประดิษฐ์อนุสรณ์ ปีการศึกษา 2564 ด้านกระบวนการ ตามความเห็นของทุกกลุ่มที่ประเมินผู้รายงานได้ข้อค้นพบที่จะนำไปสู่การปรับปรุงให้การดำเนินโครงการโรงเรียนปลอดขยะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คือ ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา ซึ่งเป็นจุดอ่อนของการดำเนินงาน แม้ว่า โรงเรียนได้กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่องแต่หากไม่ได้นำข้อมูล สารสนเทศจากผลการดำเนินงานดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อการแก้ไข ปรับปรุงหรือพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นนั้น ถือเป็นการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามวงจรคุณภาพ ดังนั้น สถานศึกษาอื่นจึงควรให้ความสำคัญและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุประสิทธิผล

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการเสริมสร้างพฤติกรรมที่สะท้อนจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2.2 ควรศึกษาแนวทางการปลูกจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับผู้เรียนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม